

Leerkringen dragen bij aan het realiseren van schone sloten

Succesverhalen delen

Het verbeteren van de waterkwaliteit in sloten vraagt om een innovatieve aanpak en bestuurlijke durf. Ter bevordering daarvan organiseerde de Unie van Waterschappen vier leerkringen. De waterschappen deelden daarin hun succesverhalen, er valt namelijk veel van elkaar te leren.

DOOR CAROLINE VAN DE VEERDONK EN JACK JANSEN

Doel van de vier leerkringen was om toezicht op en handhaving van waterkwaliteit te verbeteren.

Aan de hand van vier thema's inspireerden waterschappers elkaar, leerden ze van elkaar en ontwikkelden ze samen nieuwe praktijken om schone sloten te realiseren. Welke resultaten leverde dat op?

Preventief toezicht

Met het project Schoon erf, schone sloot deelde hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) zijn ervaringen met preventief toezicht houden. Daarbij werd vooral de kracht van zacht benadrukt.

Voordat je harde maatregelen neemt (toezicht, handhaving) bieden preventieve zachte maatregelen gericht op bewustwording aantoonbaar grote voordelen: het vergroot het draagvlak voor waterkwaliteit bij bijvoor-

Montique van Eevelingen

beeld bloembollentelers, veetelers of akkerbouwers.

Goed communiceren is belangrijk bij duurzaam preventief toezicht: feedback geven, duidelijk aangeven wat de regels zijn en af en toe pluimen uitdelen. Gericht toezicht en (wellicht) handhaving is dan pas nodig als preventief toezicht nog niet het gewenste resultaat bereikt.

Richard van Diepen, beleidsadviseur handhaving HHNK: *“Slimme inzet van preventief toezicht is nodig, naast ‘regulier’ toezicht houden en handhaven. Hard waar dit moet, zacht waar dit kan.”*

Slim communiceren

Ernee ten Anscher, senior communicatieadviseur bij HHNK, introduceerde de Factor C-aanpak, ook gebruikt in het project Schoon erf, schone sloot. Deze communicatie-aanpak richt zich op het meer omgevingsgericht maken van organisaties door de belangen van en impact op andere partijen expliciet mee te nemen.

Factor C richt zich op drie aspecten: krachtenveld (K₁), kernboodschap (K₂) en kalender (K₃). Het begint met Ko: de (gezamenlijke) stip op de horizon. Geen klassiek communicatieplan meer, maar een compact overzicht met daarin alles wat belangrijk is voor een effectieve aanpak. Zo heeft HHNK deze aanpak onder andere toegepast bij het in beweging krijgen van partijen rondom de mestproblematiek. Met succes! Na het verschijnen van een zelfscan was het landbouwplastic om mesthopen af te dekken, uitverkocht.

Ernee ten Anscher: *“Factor C integreren in je aanpak is een vorm van preventie. Schoner water door omgevingsgerichte communicatie in plaats van boetes!”*

Samen controleren

De derde les uit de leerkringen is dat samenwerking tussen waterschappen en omgevingsdiensten loont. Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) en Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH) controleren al 10 jaar samen de glastuinbouw en de vee-teelt.

En het werkt! Door hun intensieve samenwerking zijn ze complementair en meer effectief. Ondernemers reageren positief vanwege de vermindering van de toezichtlast (minder, beter, duidelijker). Er is aandacht voor kennisoverdracht, maar ook voor verbreding en verdieping van het werk. En het afschuiven naar elkaars milieucompartment vindt minder plaats.

Steven van Zimmeren (HHSK): *“Samen weet je meer, signaleer je meer! Hardop meedenken, ieder vanuit de eigen rollen, taken en verantwoordelijkheden.”*

Participatie

Tot slot kwam het thema ‘Participatie’ (in gebiedsprocessen) aan bod, ingeleid door Karin van den Hoeven, senior planvormer van waterschap De Dommel. Het Waterbeheerplan van De Dommel kent als motto: ‘Samen meer waarde geven aan water’. Participatie wordt daarbij gezien als een passende reactie op maatschappelijke verandering: hoe kun je mensen meer invloed geven zonder dat dit conflicteert met de verantwoordelijkheden van het waterschap?

De Dommel startte een pilot voor verbetering van het bodem- en watersysteem voor de landbouw, waarbij participatie centraal stond. Zo waren niet zij zelf, maar de Agrarische Natuurvereniging (ANV) Het Groene Woud de trekker gedurende het project. De Dommel koos voor de rol van facilitator en gaf veel handelingsvrijheid. Met één harde randvoorwaarde: niet afwijken van de keur. Participatie heeft aantoonbaar geleid tot optimalisatie van doelen, draagvlak en acceptatie (eigenaarschap).

Karin van den Hoeven: *“Als waterschap willen we maatschappelijke initiatieven stimuleren! Het principe is dat de gebiedspartners zelf verantwoordelijkheid voelen en nemen om het proces te trekken. Dit betekent voor ons een beetje loslaten en dat is knap lastig!”*

Meer weten?

Tijdens de leerkringen zijn handleidingen, aanpakken en strategische notities van waterschappen onderling gedeeld. Informele nieuwe contacten bloeiden op. De resultaten in de vorm van verslagen en presentaties van de leerkringen kunt u downloaden via <http://www.org-id.org/publicaties/> en scrollen naar *Leerkring Schone Sloot*.

Caroline van de Veerdonk en Jack Jansen zijn werkzaam bij ORG-ID Organisatie en Beleidsontwikkeling.